

Fakta – minileksikon

Alderstrin: Skolerne kan optage elever fra børnehaveklasse til 10. klassetrin. Nogle skoler stopper efter 7. klasse. Skolerne skal tilbyde undervisning fra 1.-7. Klassetrin. Æn skole – Den Alternative Skole - omfatter 8.-9.-10. klassetrin, hvilket er muligt fordi skolen er oprettet på et tidspunkt, da reglerne var anderledes. Skolerne kan endvidere tilbyde at optage børn i en heltidsfritidsordning nogle måneder før børnene skal begynde i børnehaveklasse eller 1. klasse. Endelig har skolerne mulighed for at oprette art "børnehaver" i medfør af servicelovens regler om privatinstitutioner.

Den første lilleskole: 1949, Den Lille Skole, Gammellosevej i Lyngby.

Den nyeste lilleskole: Ørestadens Friskole startede i 2005. Onsbjerg Lilleskole på Samsø startede august 2003.

Den største lilleskole – Byens Skole - har 330 elever.

Den mindste lilleskole – Reventlow Lille Skole - har 35 elever.

"Eksamen" - skolen skal afholde folkeskolens obligatoriske prøver i 9. klasse – med mindre skolen har valgt at afmelde disse prøver. Desuden kan skolen herudover endvidere tilbyde folkeskolens afgangsprøve efter 10. klasse. Nogle skoler har valgt at afmelde den obligatoriske prøve 9. klasse og så tilbyde 10. klasseprøver. Elever, der i 10. klasse går til prøve, har mulighed for at aflægge 9. klasseprøver, selvom skolen har afmeldt den obligatoriske prøve.

Forældrene i de frie skoler kommer fra alle samfundslag og alle samfundsgrupper. Lilleskolerne forventer at forældrene engagerer sig i skolens liv. Samarbejdet mellem forældre og skole er tæt og tillidsfuldt, som lilleskolerne betragter som et særligt partnerskab om ansvaret for børnenes undervisning og udvikling.

Frie grundskoler - omtales ofte som privatskoler: Der findes ca. 500 frie grundskoler og ca. 1550 kommunale grundskoler (folkeskoler). Ca. 97.600 elever eller knap 13,4% af alle undervisningspligtige børn går på en fri grundskole. De frie grundskoler repræsenterer hele den kulturelle, pædagogiske, filosofiske, politiske, religiøse og etniske mangfoldighed man finder i Danmark. Det er et lovkrav at undervisningen står mål med hvad der almindeligvis tilbydes i folkeskolen. De frie grundskoler giver specialundervisning efter de samme regler som i folkeskolen; og i lilleskolerne har specialundervisningen det samme omfang pr. elev som i folkeskolen. Skolerne kan tilbyde folkeskolens afgangsprøver. De frie grundskoler har under et en højere andel af fremmedsprogede elever end folkeskolen, hvilket navnlig hænger sammen med at nogle skoler især henvender sig til fremmedsprogede.

Frie Grundskolers Fællesråd, FGF, – er en paraplyorganisation for 6 skoleforeninger, hvoraf *Lilleskolerne – en sammenslutningen af frie grundskoler* er den ene. FGF er foreningernes fælles politiske stemme og forestår bl.a. forhandlinger om tilskud og overenskomster, samt har løbende kontakt til de folkevalgte uddannelsespolitikere, embedsmænd og andre organisationer. De øvrige medlemmer af FGF er: Danmarks Privatskoleforening, Foreningen af Katolske Skoler i Danmark, Deutscher Schul- und Sprachverein für Nordschleswig, Foreningen af Kristne Friskoler og Private Gymnasier og Studenterkurser.

Frie Grundskolers Lærereforening, FSL, – lærernes fagforening.

Friplads – skolerne har forskellige ordninger for fripladser og søskendemediationer. Skolen får et mindre tilskud til at yde fripladser; men en del skoler har besluttet at supplere dette tilskud med egne midler for at kunne tilbyde flere fripladser. Der er typisk tale om delvise fripladser.

Indmeldelse i en lilleskole sker ved at rette henvendelse til skolen. De fleste skoler har ventelister og mange forældre skriver deres barn op flere år før skolestart. På skolers hjemmesider kan man få oplysninger om skolen. Fortegnelse over skolerne og hjemmesideadresser finder her på siden under hovedmenupunktet "Forældre", klik på "Find en skole"

"lilleskole" - navnet hentydede oprindeligt i 1950'erne til at skolen var lille i modsætning til de store kommunale byskoler. For stifterne af den første lilleskole viste navnet tilbage til billedet af landsbyskole. "lilleskole" er således ikke i sig selv et begreb med et særligt pædagogisk indhold; men med tiden er begrebet blevet forbundet med en progressiv og eksperimenterende skoleform. Navnlig fra slutningen af 60'erne og op til midten af 1980'erne blev mange lilleskoler forbundet med noget lidt "vildt" eksperimenterende, progressivt, musikalsk og nogle steder også politisk. Siden midten af 80'erne har billedet ændret sig, således at den grundtone, der hele tiden har været den bærende for skoleformen, igen er trådt tydeligt frem - nemlig at der er tale om skoler med et pædagogisk fundament, der folder sig ud i et specifikt læringssyn, skolesyn og dannelsessyn som grundlag for undervisningen og opdragelsen.

"Lilleskolen" – pædagogisk tidsskrift, udgivet første gang i 1994, beskæftiger sig med de spørgsmål forældre, lærere, pædagoger og andre med interesse for skoler børn og unge er optaget af at drøfte med hinanden. I perioden 1994-2003 udkom 35 numre. Siden er udkommet et temanummer i 2008 om Lilleskolefestivalen.

Lilleskolerne – en sammenslutningen af frie grundskoler er en skoleforening, der gennem rådgivning, informations- og kursusvirksomhed m.m. bistår skolerne. Sammenslutningen varetager skolernes interesser som arbejdsgivere og tilskudsmodtagere, og repræsenterer skolerne overfor myndigheder og i forhold til andre organisationer. *Lilleskolerne* havde pr. 5. September 2008 52 medlemsskoler med ca. 7.800 elever. I daglig tale omtales foreningen som "Lilleskolerne". Indtil 2001 hed foreningen "Lilleskolernes Sammenslutning" og i perioden april 2001 til marts 2004 hed foreningen "Sammenslutningen af Frie Skoler – Lilleskolernes Sammenslutning".

Lovgivningen - *Lov om friskoler og private grundskoler m.v.* - bygger på grundlovens § 76, ifølge hvilken der er undervisningspligt, men IKKE skolepligt i Danmark. Det er således op til forældrene selv at beslutte hvordan børnene skal undervises - de frie skoler er en blandt flere muligheder for at opfylde undervisningspligten. I tilknytning til loven er udstedt en række bekendtgørelser om blandt andet tilskud, regnskab, revision, vedtægter og valg af tilsynsførende.

Pædagogisk inspiration: Lilleskolerne henter sin inspiration mange steder fra. Blandt de mere fremtrædende pædagoger, skolefolk, filosoffer m.v. kan nævnes: John Dewey (1859-1952); Alexander Neill (Summerhill skolen) (1883-1973); Jean-Jacque Rousseau (1712-1778); Anton Makarenko; Celestin Freinet; Paulo Freire; Maria Montessori; Lev Vygotsky (1896-1934); Kulturradikale kredse i efterkrigstiden - og mellemkrigstiden (bl.a. "New Education Fellowship"); Frankfurterskolens teoretikere - dens forgreninger og efterfølgere, bl.a. indenfor sociologien; Børnehavepædagogikken.

I dagligdagen er hentes megen inspiration fra ny forskning indenfor pædagogik, psykologi, sociologi m.m.

"Reformpædagogik" er en samlebetegnelse for progressive strømninger med teorier og planer for ændring af opdragelsens målsætninger, ofte anti-autoritære, samfunds- og/eller elevorienteret. På skoleniveau - herunder ikke mindst lilleskolerne - er reformpædagogikken således karakteriseret ved, at undervisning og opdragelse betragtes som to sider af samme sag.

Skolefritidsordning: Næsten alle lilleskoler tilbyder en fritidsordning før og efter skoletid. Pædagogikken i skolefritidsordningen følger skolens pædagogik og medarbejderne arbejder tæt sammen med lærerne – ja ofte har den samme medarbejder timer i såvel fritidsordningen som i skolens undervisning. Staten yder tilskud til fritidsordningerne på betingelse af at der opkræves forældrebetaling. Tilskuddet er lavt sammenlignet med hvad der typisk bevilges til de kommunale fritidsordninger, men ikke mindst takket være en smidig tilrettelæggelse lykkes det skolerne at drive nogle gode skolefritidsordninger. Forældrebetalingen

udgør typisk 4-500 kr. om måneden - den samlede gennemsnitlige forældrebetaling for skole og fritidsordning udgør tilsammen ca. 1.250 kr. om måneden.

Skolepengene (inkl. forældrebetaling til skolefritidsordningen) udgør ca. 15.000 kr. om året pr. barn. De månedlige skolepenge inklusiv betaling til fritidsordning svinger typisk mellem ca. 850 kr. og op til ca. 1.350 kr. om måneden. Der ydes som regel søskenderabat og mange skoler har tillige en fripladsordning.

Økonomi: Skolerne modtager statstilskud, som dækker ca. 75% af udgifterne - resten finansieres af skolepenge som opkræves hos forældrene. Den gennemsnitlige indtægt pr. elev var i 2007 ca. 65.200 kr. Lønningerne udgør ca. 75% af samtlige udgifter. Tæt på 100% af statstilskuddet går til lønninger.